

KLAGANDE

1. Idre Sameby, 884401-2412

Ombud: [REDACTED]
Box 83
790 91 Idre

2. Jaktkritikerna

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

3. Jägarnas Riksförbund Dalarna, 802472-4976

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

MOTPART

Länsstyrelsen i Dalarnas län
791 84 Falun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut den 19 juni 2019 (bilaga 1)
dnr 218-7792-2019

SAKEN

Licensjakt efter björn i Dalarnas län 2019

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avvisar Jaktkritikernas yrkanden om ålägganden och allmänna förbud.

Förvaltningsrätten avslår Jaktkritikernas yrkandena om ytterligare utredningsåtgärder.

Förvaltningsrätten avslår överklagandena i övrigt.

BAKGRUND

Länsstyrelsens i Dalarnas län (länsstyrelsen) har beslutet om licensjakt efter högst 48 björnar inom länet. I beslutet anges att jakten får bedrivas under tiden från den 21 augusti 2019 till dess att jakten avlyses i respektive område, dock längst till och med den 15 oktober 2019. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Vad Idre sameby framför

Idre sameby yrkar uttaget vid licensjakten i delområde 1 a ska höjas från tre till sex björnar. De anför i huvudsak följande.

Tilldelningen bör riktas till renbetesområdet där störst skada föreligger, det vill säga delområde 1 a som innefattar kalvningsland. Enligt en studie från SLU i samarbete med två skogssamebyar är en reducerad björntäthet den viktigare faktorn för överlevnaden hos renkalvar. Trots detta är antalet björnar som blir tilldelade i delområde 1 a endast tre stycken. Samebyn har, tillsammans med Skandinaviska björnprojektet, inlett en studie om predation av björn på renkalvar där fyra björnar märks med GPS. Resultatet av studien som pågick under sex veckor visare att en enda sändarförsedd björn dödade 35 stycken dokumenterade renar varav tre stycken var vuxna. Detta skedde trots att renskötarna intensivt bevakade kalvningen och förlusten till följd av denna björn motsvara drygt en procent av samebyns totala antal renar. Trots att länsstyrelsens haft vetskap om förlusterna så nämner de inte detta utan pekar istället på att inga förlustsiffror avseende skador orsakade av björn kommit dem tillhanda.

Under de senaste åren har samebyn avlivat cirka fem björnar årligen och i år har björn avlivats vid två tillfällen när de angripit renar. Därtill har tre andra björnar observerats under kalvningen. Detta visar med all tydlighet att tätheten av björn är stor inom samebyn och av det följer även stora förluster. Med beaktande av detta är en begäran om licensjakt efter sex björnar i kalvningslandet relevant.

Inventeringen av björn som görs i Sverige baseras på så kallade ”spill-prover” var allmänheten samlar in björmspillningen som sedan skickas in och bli individtestat. Detta resulterar med största sannolikhet i att det tas fler prover i områden med tätare befolkning jämfört med samebyns kalvningsområde som ligger i fjällen. Länsstyrelsens beslut baseras alltså på allmänhetens aktivitet och inte på förlusten eller behovet som samebyn har. Inventeringar borde utföras som ger en bra spegling av antalet björnar i länet utan ett totalt beroende av allmänheten. I urfolksdeklarationen står det också tydligt att urfolk har rätt att delta fullt ut i beslut som rör dem. I framtiden bör därför länsstyrelsen ta beslut om jakt i samråd med samebyn.

Eftersom förlusten av renar är som störst i kalvningslandet bör majoriteten av björnarna skjutas inom detta område. Ett lämpligt antal bör rimligen överensstämma med det antal som avlivas med stöd av 28 §.

Vad Jägarnas Riksförbud framför

Jägarnas Riksförbud yrkar att beslutet ändras till att omfatta jakt efter 96 individer samt att den utökade tilldelningen jagas i hela länet via avlysningsjakt. De anför bl.a. följande.

Det totala rovdjurstrycket i Dalarna i kombination med kringliggande län är mycket högt. Den beslutade licensjakten i kombination med beslutade jakter i kringliggande län medför att populationen kommer öka snare än minska.

Detta trots att inventering påvisat att björnpopulationen i länet överstiger den beslutade förvaltningsnivån.

Vid avlysningsjakt säkerställs att björnar fälls där de finns, möjliggör lokalt bestämmande och ger möjlighet till minskad täthet och bidrar till skrämning vilket ger förutsättning för minskad konfrontation och därmed minskar konflikt mellan björn och människa. Merparten av björnarna finns i de norra och östra delarna av Dalarna. En avlysningsjakt innebär att jakt bedrivs jämt utspritt över länet. De jägare som önskar påträffa björn under jakten jagar med fördel där björnen finns. Förutsatt att jakten bedrivs jämt i hela länet kommer flest björnar att fällas i de områden där det finns flest björnar. Tätheten kommer därmed att minska i de norra och östra delarna av länet i enlighet med önskemål från bl.a. Idre sameby.

Länsstyrelsens beslut strider mot intentionen att hålla stammen inom förvaltningsmålets ramar. Detta agerande riskerar att urholka tilltron till myndighetens opartiskhet och vilja att följa de folkvaldas beslut. Det går också emot riksdagens beslut från 2013 om regional förvaltning. Länsstyrelsens anger att björnstammen på sikt närmar sig förvaltningsmålet men detta framgår inte av beslutet. Det framgår inte heller när björnstammen ska ligga inom beslutat förvaltningsmål eller hur man ska ta sig dit.

Av rapport 2018-2 från Skandinaviska björnprojektet framgår att det i Dalarna fanns 336-772 björnar (med en säkerhet i estimeringen på 95 %). Medelvärde i detta intervall är 554, vilket borde vara det mest sannolika antalet, men rapporten pekar dock på att antalet björnar i länet borde vara 453 stycken. Det senare är det antal som länsstyrelsen använt i sitt beslut och det antal jägarnas riksförbund tagit hänsyn till vid begäran om utökad jakt. Om hänsyn tas till uttagen vid licensjakten från de två föregående åren som varit 48 individer/år kommer man med en beviljad avskjutning om 96 björnar hamna på 261 individer. Adderar man då föryngringar och det faktum att

man ligger lågt i startvärdet för antal inom konfidensintervallet landar vi långt över förvaltningsmålet. Av den 652 individer som identifierades i det inventerade området har 32 individer påträffats i fler än 1 län vilket motsvarar ca 5 %. Länsstyrelsen räknar bort 17,5 % av 453 individer som beräknas finnas i området som dubbelräknade. Detta är en försiktighetsåtgärd då enbart 5 % av proverna visade sig i fler än 1 län.

Länsstyrelsen väljer att tolka det sjunkande antalet björnobservationer som att björnstammen minskar. Att björnobservationerna sjunker i Dalarna behöver inte korrelera med en sjuknande björnstam utan förklaras lika lätt med ett minskat förtroende för inventeringarna.

Minimivån för björnstammen i Sverige är 1 400 individer medan beräkningen från 2018 visade att björnstammen var cirka 2 900 individer. En utökad jakt på björn i dalarna kommer inte påverka stammen i så står grad att de nationella eller regionala målen riskerar. Riskerna att björnstammen skulle falla under satt förvaltningsmål med av avskjutning på 96 björnar är obefintliga. En jakt efter 48 individer balanserar dock med reproduktionstakten vilket medför en bibehållen täthet av björnstammen.

En utökning av björnjakten i Dalarna kommer resultera i en minskad täthet och därmed minskad konflikt med människa och tamdjur. Utökningen ger också förutsättningar för en påbörjad minskning i riktning mot förvaltningsmålet.

Vad Jaktkritikerna framför

Jaktkritikerna yrkar att beslutet upphävs. För de fall förvaltningsrätten inte har fattat beslut före den 20 augusti 2019 yrkar de därtill inhibition.

Vidare har Jaktkritikerna framställt ett antal yrkanden om utredningsåtgärder enligt följande,

- att länsstyrelsens åläggs redogöra för sin tolkning av 27 § jaktlagen (1987:259) med specifika exempel vad gäller jakt efter björn och jakt efter björn med hundar,
- att länsstyrelsens åläggs redogöra för hur efterlevnaden av 5 § jaktlagen garanteras/kontrolleras för övrigt vilt och de ej tillåtna björnarna när jakten pågår,
- att dödandet av björnar som fålls eller dödas på annat sätt under licensjakten ska räknas in i licenstilldelningen,
- att det genomförs en konsekvensutredning om biologisk mångfald och jakt,
- att det görs en analys av björnarnas hälsostatus för att bedöma hur förra årets klimatsammanbrott kan ha påverkat överlevnad, kondition, fertilitet och livsmönster,
- att en utredning, fristående från jakt och jägare med en tydlig djurskyddsexpertis, om de nya hundraserna påverkar vilt,
- det redovisas exakt vilken typ av material som användes i samtliga åtlar från och med 15 juli 2019,
- att länsstyrelsens ålägga att inhämta sakkunnigutlåtande från expertis utan koppling till jakt och jägare angående det lidande olika jaktmetoder åsamkar de vilda djuren,
- att länsstyrelsens åläggs att i sina beslut om licensjakt på björn använda sig av säkra och riktiga uppgifter om antalet renar som har dödat av björn,
- att länsstyrelsens åläggs att göra en redovisning över alla skinn som säljs efter jakt på björn, lodjur och varg, både i första och andra säljledet, liksom uppgifter från NOA/polisen om beslagtagna skinn och djurdelar tillhörande svenska rovdjur samt på vilket sätt man anser att troféerna bidrar till ökad tjuvjakt,

Jaktkritikerna har därtill inkommit med följande yrkande om allmänna förbud m.m.,

- att björn och lodjur inte ska få skjutas när de sökt skydd i träd,
- att kontroll, bevisföring och dokumentation för att björn inte utsätts för onödigt lidande,
- att björnar som dödas på annat sätt ska räknas in i licenstilldelningen,
- att statistik ska presenteras om hur många jägare med gäster och hur många hundar som totalt användes under björnjakten 2018 och som beräknas under 2019.
- att åtlar ska förbjudas,
- att ingen jakt ska tillåtas när det finns tecken på obalans vad gäller honor och hanar,
- att lösa jagande hundar i naturen ska förbjudas omedelbart,
- ett omedelbart förbud att använda alla andra hundraser än spetsar i det fall 2019 års jakt påbörjas och
- att det ställs krav på jägarna att besinna sig före de skjuter.

Jaktkritikerna framför i huvudsak följande till stöd för sin talan. Den beslutade licensjakten är inte förenlig med de undantagsbestämmelser som gäller vid jakt efter björn. Länsstyrelsen redovisar i beslutet siffror för den senaste populationsberäkningen som visar att björnstammen har minskat från cirka 3 300 till 2 900 björnar. Trots detta anser länsstyrelsen att det inte finns någon risk för att miniminivån hamnar under gynnsam bevarandestatus. Försiktighetsprincipen bör dock iakttas när så få björnar finns i landet och med tanke på den låga rörlighet som björnarna har är risken för genetisk utarmning stor. Björnen är därtill rödlistad och orsakens till artens nedgång är att jaktuttaget ökat. Björnförvaltningen bör bedrivas på ett adaptivt sätt vilket för all biologisk mångfald innebär långsiktiga överlevnadsmöjligheter.

Eftersom insikten om klimatförändringar och förslut av biologisk mångfald på alarmerande kort tid har ändrats till klimatsammanbrott kan länsstyrelsens beslut inte längre anses vara ansvarsfulla då de baseras på en proposition som togs fram för så länge sedan som före år 2012. Sveriges myndigheter kan inte fortsätta promovera troféjakt och jakt på landets vilda rovdjur i den takt man tillåtit under 2000-talet. Gränsdragningen ”gynnsam bevarandestatus” är ett skamligt och omoraliskt räknesätt i ett globalt perspektiv men framförallt ovärdigt våra unika och individuella rovdjur.

Det finns möjligheter att vidta förebyggande åtgärder för att minska rovdjurpredation för rennäringen såsom stängsling och utfordring i inhägnader under kalvningsperioden. Vallhundar i grupp kan också vara ett bra skydd för stora renhjordar. Det finns också möjligheter att vidta preventiva åtgärder för att minska rovdjurens skadegörelse på ensilagebalar och bikupor. Runt bikuporna kan man stängsla och runt balarna kan man med olika objekt samt elektronik som har skrämseffekt förhindra allvarlig skada. Vidare kan man på sikt förhoppningsvis få en bättre balans mellan rennäringen och myndigheternas sätt att förvalta våra rovdjur om renägarna åläggs att kontinuerligt se till sina renar.

Vidare ifrågasätts uppgifterna i beslutet angående björnen predation på ren. Uppgifterna om rovdjursdödade renar verkar generellt vara mycket osäkra och godtyckliga så att med den här typen av underlag besluta om jakt efter 48 björnar är varken ändamålsenligt eller proportionerligt. En sökning i Rovbase visar dessutom att inga renar har dödats av björn i Dalarna. Länsstyrelserna har tagit fasta på helt felaktiga uppgifter och dessa ligger till grund för både årets och tidigare års licensjakter. Ett sådant egenmäktigt förfarande med statistik minskar drastiskt trovärdigheten i länsstyrelsens handläggning samt minskat förtroende för jäviga uppgiftslämnare. Så länge skadebilden är otillräckligt bevisad i antal och tillfällen kan förslutsiffror, som

dessutom är felaktiga i ljuset av all ekonomisk kompensation som utgår, användas för att ta livet av 48 björnar.

Det jaktmetoder som länsstyrelsen tillåter dör denna licensjakt står i skarp kontrast till 27 § jaktlagen som stadgar att jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande. Att redan den 21 augusti när annat vilt fortfarande har medföljande ungar tillåta jakt i aktuell omfattning måste också anses utgöra en otillåten störning enligt 5 § samma lag. Vidare är de toleransnivåer som antagits inte att anse som selektiva då samtliga björnar utom honor med ungar får jagas.

Länsstyrelsens syfte med trofejjakten kan inte vara förenlig med selektivitetskriteriet i art- och habitatdirektivet. Jakten kan inte heller anses vara begränsad i direktivets mening.

Sammanfattningsvis anser jaktkritikerna att grundförutsättningarna som erfordras för licensjakt inte är uppfyllda då annan lämplig lösning finns, det är inte tillräckligt visad att bevarandestatusen är säkrad, jaktmetoderna medför ett onödigt lidande, skadorna orsakade av björn är felaktigt styrkta och de vilda djuren utsätts för en otillåten störning.

Vad länsstyrelsen framför

Länsstyrelsen avstyrker bifall till överklagandena och framför bl.a. följande.

Särskilt avseende Idre samebys överklagande

Arbetet med toleransnivåerna i Idre sameby för att inte överskrida 10 % förlust av renhjorden till rovdjuren är ett ständigt pågående arbete. Inom ramen för toleransnivåarbetet har förlusterna i länets sameby hittills beräknats ligga mellan 7 och 18 %. Länsstyrelsen inväntar resultat från projektet RovQuant

vilka släpps i höst och förväntas ge nya och bättre uppskattningar av tätheten av björn istället för totalantal. Enligt en studie av björnpredation på renkalv i två skogssamebyar, som genomfördes av SLU i samarbete med Udtja sameby och Gällivare sameby och Skandinaviska björnprojektet, tycks just en reducerad björntäthet vara den viktigaste faktorn för ökad överlevnad hos renkalvar. Mot denna bakgrund har länsstyrelsen avsatt ett delområde inom område 1 (område 1a) för att rikta en del av avskjutningen mot kalvningslandet.

Idre sameby har inte lämnat in några förlustsiffror till länsstyrelsen som gör det möjligt att rikta tilldelning med hänvisning till stora skador. Länsstyrelsen har också tilldelat nio björnar inom hela område 1 varav minst tre björnar som enbart får skjutas i renskötselområdet (område 1a). Tilldelningen av nio björnar i område 1 ger möjlighet att det fälls fler än tre björnar inom område 1a.

Särskilt avseende jägarnas riksförbunds överklagande

Förvaltningsmålet för björn i Dalarnas län är fastställt av viltförvaltningsdelegationen till 250-290 björnar. Målsättningen med de senaste årens licensjakt efter björn har varit att länet ska närma sig förvaltningsmålet. Med hänsyn till björnen låga reproduktionstakt bör detta ske med försiktighet. Enligt den så kallade björnobsen har björnstammen minskat från 2011 vilket styrks av 2018 års spillningsinventering.

Länsstyrelsen utgår från att det finns totalt 841 björnar i området Dalarna och Gävleborgs län. Björnprojektets rekommendation gällande uppdelning mellan länen ger dalarna 393 individer. Utöver det finns ett antal björnar som varken hör till Dalarna eller Gävleborg och enligt Skandinaviska björnprojektet är det därför rimligt att räkna bort ytterligare 20 björnar vilket innebär ett antal på 373 stycken. Från denna siffra ska sedan avskjutningen för

de två senaste åren dras bort och reproduktionen läggs till. Länsstyrelsen beräknar att detta ger en uppskattning på 347 individer.

Ett uttag om 96 björnar i Dalarnas län, i enlighet med Jägarnas Riksförbunds överklagan, skulle kunna leda till att björnstammen minskar till att ligga under 250 individer vilket är under viltförvaltningsdelegationens beslutade förvaltningsnivå och dessutom under länets miniminivå.

Särskilt avseende Jaktkritikernas överklagande

Jakt regleras i jaktlagstiftningen och utgör undantag från fredningsreglerna. Jaktlagens 5 § stadgar exempelvis att vilt inte får ofredas eller förföljas annat än vid jakt. Utöver de villkor för jakten som uppställs i beslutet är det sedan upp till varje jägare att ta hänsyn till den lagstiftning som finns och då till exempel 27 § jaktlagen.

Den nedåtgående trend för länets björnpopulation är ett förvaltningsmål och något som de senaste årens licensjakt syftet till. Ett jaktuttag på 48 björnar inklusive årets reproduktion innebär att länet även efter årets jakt kommer befinna sig över det beslutade förvaltningsmålet. Det är fortsatt viktigt att minska stammen med försiktighet då björnen har en låg reproduktionstakt. Vid bedömningen av tilldelning inräknas björnar som fälls med stöd av andra beslut så som skyddsjakt eller björnar som dör av andra orsaker samt populationens tillväxt. Även om länsstyrelsen hänvisar till en prop. 2012/13:191 och bedömningen däri inte är uppdaterad för samtliga arter använder sig länsstyrelsen av de senaste inventeringsresultaten i sina bedömningar.

Beslutet om licensjakt kommer med hänvisning till detta och vad som i övrigt framgår av beslutet inte att äventyra gynnsam bevarandestatus, regionalt eller nationellt.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet är om länsstyrelsen visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter 48 björnar i Dalarnas län är uppfyllda.

Inhibition

Eftersom förvaltningsrätten härmed tar upp målet för slutligt avgörande föranleder Jaktkritikernas yrkande om inhibition ingen särskild åtgärd.

Yrkanden om utredningsåtgärder och allmänna förbud m.m.

Jaktkritikerna har inkommit med ett flertal yrkanden som rör utredningsåtgärder samt åläggande gentemot länsstyrelsen. De har även yrkat att förvaltningsrätten bl.a. ska uttala sig om generella förbud avseende hur jakten får bedrivas.

Förvaltningsrätten kan inom ramen för målet bara överpröva det enskilda beslut som länsstyrelsen har fattat. Att beslutet innefattar villkor om nyttjande av exempelvis hund och åtlar medför inte att rätten kan pröva frågor om allmänna förbud mot dessa metoder. Dessa yrkanden ska därför avvisas.

Jaktkritikerna har framställt yrkanden om att olika typer av utredningsåtgärder ska vidtas av rätten alternativt föreläggas länsstyrelsen. Förvaltningsrätten bedömer att målet är så utrett som dess beskaffenhet kräver. Det saknas därmed skäl att besluta om ytterligare utredningsåtgärder. Samtliga yrkanden härom ska därmed avslås

Licensjakt efter björn

Rättsliga utgångspunkter

Av 3 § första stycket jaktlagen (1987:259) framgår att björn och annat vilt är fredat och får jagas endast om detta följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Av 23 c § jaktförordningen (1987:905) framgår att förutsättningen för att licensjakt efter bl.a. björn ska kunna tillåtas, är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade former.

Bestämmelsen i 23 c § jaktförordningen ska tolkas mot bakgrund av motsvarande bestämmelser i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).

EU-domstolen har i en dom den 14 juni 2007 i mål C-342/05 (Europeiska kommissionen mot Finland) uttalat att undantagsbestämmelserna i artikel 16.1 i direktivet ska tolkas restriktivt och att den myndighet som fattat beslutet har bevisbördan för att nödvändiga förutsättningar föreligger för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 i direktivet.

Av den allmänt tillämpliga proportionalitetsprincipen, som också slagits fast

av EU-domstolen inom artskyddsområdet (se dom i mål C-76/08, Europeiska kommissionen mot Malta), följer att det undantag från skyddssystemet som en medlemsstat har för avsikt att göra ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget. Vidare följer att konstaterandet av att det inte finns någon annan lämplig lösning ger möjlighet att tillåta undantag endast i den utsträckning det är nödvändigt och om direktivets övriga syften inte äventyras.

Licensjakt med stöd av jaktförordningen kan i sig vara förenlig med undantagsregeln i 16.1 e i art- och habitatdirektivet (se HFD 2016 ref 89).

Syftet med den beslutade jakten och annan lämplig lösning

Till skillnad från när det är fråga om skydds jakt så finns det varken i 23 c § jaktförordningen eller i artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet något särskilt syfte angivet som ska vara uppfyllt för att ett beslut om licensjakt ska kunna meddelas. För att det ska vara möjligt att göra en bedömning av om det finns någon annan lämplig lösning eller om undantaget från skydd mot jakt är proportionerligt måste det emellertid finnas ett syfte med licensjakten. Vid prövningen av undantag från det strikta skyddssystemet får det anses ligga inom en överprövande domstols kompetens att göra en prövning av om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (se HFD 2016 ref. 89, Kammarrätten i Stockholms dom den 14 november 2014 i mål nr 3273-13 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 28 mars 2019 i mål nr 389-19).

Förvaltningsrätten har därmed att ta ställning till om de syften som länsstyrelsen har angett kan anses acceptabla i sig och om så är fallet om det utifrån angivna syften finns någon annan lämplig lösning.

När det gäller förutsättningar för beslut om jakt av rovdjur i Sverige har bl.a.

följande uttalats i förarbetena till den svenska jaktlagstiftningen. Eventuella problem och skador orsakade av jaktbart vilt ska i första hand regleras genom jakt. Detta då jakt kan hålla rovdjursstammar på en nivå som inte leder till oacceptabel påverkan på bytesdjur eller på tamdjur eller i övrigt oacceptabla förhållanden i relationen mellan människa och rovdjur. En välreglerad jakt kan vara ett sätt att upprätthålla rovdjurs skygghet för människor och öka acceptansen för rovdjursförvaltningen. Jakt som ett inslag i beståndsförvaltningen av de stora rovdjuret kan minska det hot som rovdjuret kan utgöra mot traditionell livsstil och därigenom påverka landsbygdens utveckling i stort. Renskötsel och fåbodbruk är exempel på näringsverksamhet med långa kulturtraditioner som samhället satsar resurser på att behålla. Ett mål måste vara att begränsa den konflikt som kan finnas mellan de stora rovdjuret och människors livsmiljöer. En alltför stark rovdjurskoncentration kan i princip endast minskas genom jakt. Rovdjurens etablering i nya områden kan underlättas genom jakt samtidigt som jakt kan bidra till att reducera rovdjursstammarnas tillväxt i kärnområdena. Jakt kan vara ett medel för att bromsa en för snabb tillväxttakt. Eftersom björnstammen är känslig för förändringar i dödlighet eller tillväxttakt är det viktigt att jaktuttaget beräknas med bästa tillgängliga data om populationens storlek och tillväxttakt. Jaktuttagets storlek ska beräknas med säkerhetsmarginal som också inkluderar effekterna av illegal jakt (prop 2008/09:201 s 47 ff).

Någon närmare definition av vad som avses med ”annan lämplig lösning” ges inte i jaktförordningen eller i art- och habitatdirektivet. Mot bakgrund av EU-domstolens avgörande i Europeiska kommissionen mot Malta har HFD uttalat att det vid tillämpning av artikel 16.1 i art- och habitatdirektivet måste tillses att det råder jämvikt mellan artskyddet och vissa andra intressen. Dessa intressen framgår av artikel 2.3 i direktivet där det anges att åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag. Vid bedömningen av nödvändigheten av licensjakten måste således hänsyn även

tas till de intressen som anges i artikel 2.3 i direktivet på ett sådant sätt att jämvikten mellan artskyddet och dessa intressen inte förloras (HFD 2016 ref. 89).

I beslutet anger länsstyrelsen i huvudsak följande avseende syftet med aktuell licensjakt. Jakten syftar till att förebygga allvarlig skada. Björnen orsakar årligen skador på tamdjur och gröda. Länets målsättning är att rovdjursskador på fribetande tamboskap, bikupor och hundar inte ska öka, inte påtagligt försvåra förutsättningarna för fåboddrift med fritt betalande djur samt att rovdjursskador på gröda inte ska vara så allvarliga att det påverkar enskilda lantbrukares grödoval. Länsstyrelsen arbetar också för att uppnå den av regeringen beslutade toleransnivån för renskötseln om 10 %. Inom ramen för toleransnivåarbetet har förlusterna i länets sameby hittills beräknats ligga mellan 7 och 18 %. Vidare syftar licensjakten till att minska rovdjurens socioekonomiska påverkan på landsbygdsekonomin, minska det totala rovdjurstrycket inom länet samt uppnå länets förvaltningsmål.

Vad gäller andra lämpliga lösningar för att uppnå de angivna syftena har länsstyrelsen framfört att alternativa metoder till jakt i vissa lägen kan vara en lämplig lösning men att detta gäller i de fall där problembilden är konkret och väl avgränsad i tid och rum. När det gäller renskötseln kan samling av renhjorden, utökad bevakning, utfordring, tillfällig stängsling eller flytt av renar till alternativa betesmarker vara framgångsrika. De flesta metoder är dock väldigt kostsamma och det är vanligtvis svårt för samebyn att hitta finansiering för sådana åtgärder därtill finns risk att rennäringen förlorar sin extensiva och uthålliga karaktär samt att renskötselns traditionella arbete påverkas. Länsstyrelsen och samebyarna har i samverkan identifierat och avgränsat problemområden och arbetar gemensamt för att, där det är möjligt, hantera problemen på andra sätt än genom jakt. I länet som helhet är dock licensjakt den enda metod som kan användas för att minska björnstammen till en nivå som motsvarar målsättningarna för arten i länet, vilket i sin tur

ska bidra till att uppnå de mål gällande rovdjurens skadepåverkan som beslutats av regering och riksdag.

Förvaltningsrätten anser att de angivna syftena är acceptabla och att jakten är ändamålsenlig i förhållande till de syften länsstyrelsen angett.

Idre sameby har inte ifrågasatt de av länsstyrelsen angivna syftena med jakten i sig men anfört att en utökad tilldelning från tre till sex björnar inom delområde 1 a bör beviljas med hänsyn till björnpredationen på renar i kalvningsland. Detta som det får förstås för att uppnå syftet att minska förlusterna för rennäringen. Förvaltningsrätten kan i detta avseende notera att det inom område 1, som inbegriper delområdet 1 a, får skjutas nio björnar. Det finns således inget hinder enligt beslutet att upp till nio björnar skjuts inom det delområde där kalvningsland ligger. Av beslutet framgår även att minst tre björnar ska skjutas inom delområdet för att särskilt rikta avskjutningen mot kalvningslandet. Det är i rättens mening inte visat att en ändring av beslutet på det sätt Idre sameby yrkar är nödvändigt för att det aktuella syftet ska kunna uppnås. Rätten finner därför att den beslutade licensjakten är ändamålsenlig i förhållande till syftet gällande toleransnivån.

Jägarnas Riksförbund har anfört att den beslutade tilldelningen om 48 björnar är för låg för att kunna uppnå det angivna syftet om att närma sig länets förvaltningsmål. Förvaltningsrätten förstår detta som att Jägarnas Riksförbund menar att licensjakten inte är ändamålsenlig utifrån att den beslutade tilldelningen är för låg.

Av handlingarna i målet framgår att länets förvaltningsnivå är 250-290 björnar. Vidare framgår att resultatet från spillningsinventeringen 2017 visade på att det fanns cirka 453 björnar i länet samt att länsstyrelsen beräknat att det inför årets jakt finns cirka 340-350 björnar mot bakgrund av tidigare års

licensjakter, att vissa björnar delas med omkringliggande län samt att björnobsen visat en nedåtgående trend i länet sedan 2011. Vidare har länsstyrelsen tagit den beräknade tillväxttakten, dödlighet vid skydds jakt, björnar som avlivats samt trafikdödade björnar eller björnar som på annat sätt dött i beaktande.

Mot bakgrund av att det är länsstyrelsen som har bevisbördan för att det finns stöd för att göra undantag från det strikta skydd som björnen åtnjuter och då en restriktiv tolkning ska göras finner Förvaltningsrätten att det bör vara länsstyrelsens uppskattning av antal björnar som man utgår från, dvs att det i Dalarna finns ca 340-350 björnar i Dalarna, vid prövningen i målet. Förvaltningsrätten kan således konstatera att ett uttag om 48 björnar utifrån Länsstyrelsens beräkningar medför att antalet björnar hamnar i förvaltningsintervallets övre kant eller strax över. Då syftet med den beslutade jakten är att med hänsyn taget till björnens låga reproduktionstakt med försiktighet närma sig det satta förvaltningsmålet finner förvaltningsrätten att den beslutade licensjakten är ändamålsenlig i förhållande till det angivna syftet. Ett uttag av den storlek som Jägarnas Riksförbund yrkar om 96 björnar skulle innebära att man hamnar i den nedre kanten av förvaltningsmålet, dvs vid den fastställda miniminivån, vilket inte är förenligt med syftet att långsamt närma sig förvaltningsmålet.

Utifrån den beskrivna problembilden, främst avseende rennäringens förluster av tamdjur på grund av björnpredation, samt redovisningen av vilka överväganden om alternativa lösningar som gjorts anser förvaltningsrätten att länsstyrelsens visat att det inte finns någon annan lämplig lösning än licens jakt. Vad jaktkritikerna anfört i denna del medför ingen annan bedömning.

Försvårar beslutet upprätthållandet av gynnsam bevarande status?

En av förutsättningarna för att licensjakt ska kunna beviljas enligt jaktförordningen är att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde.

Av utredningen i målet framgår det att antalet björnar i mellersta förvaltningsområdet uppskattats till 841 individer efter spillningsinventeringen som genomfördes 2017. Enligt samma inventering beräknades populationen i Dalarna uppgå till 453 björnar med ett 95 % konfidensintervall 336-772. Av dessa delas dock ett antal med kringliggande län vilket innebär att Dalarna totalt sett förvaltningsområde ett lägre antal björnar inom länet. Som redovisats i ovanstående avsnitt har länsstyrelsen beräknat att det sannolikt finns 340-350 björnar inom länet inför årets jakt.

Vidare framgår att den av Naturvårdsverket fastställda miniminivån för björn i Dalarna är 25 föryngringar (motsvarande 250 individer) samt att det regionala förvaltningsintervallet ligger på 250-290 individer. I beslutet om tilldelning har hänsyn tagits till könsfördelningen i stammen med särskilt beaktande av att reproducerande honor är en förutsättning för spridning söderut. För att underlätta spridningen av björnstammen söder- och västerut är tilldelningen mindre omfattande i spridningsområdena. Vidare har det föreskrivits begränsningar när det gäller avskjutning av honor.

Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta angivna inventeringsuppgifter avseende antalet björnar i länet. Förvaltningsrätten anser vidare att länsstyrelsen tydligt har motiverat hur man beräknat antalet björnar inför årets jakt. Vidare kan rätten konstatera att björnpopulationen överstiger den av Naturvårdsverket fastställda miniminivån samt att hänsyn har tagits till olika faktorer som påverkar björnstammens sammansättning och björnarnas fördelning i Dalarna och kringliggande län.

Det har inte framkommit något som tyder på att det beslutade jaktuttaget om högst 48 björnar inom Dalarnas län medför att de fastställda miniminivåerna för länet eller landet som helhet riskerar att underskridas. Förvaltningsrätten bedömer därför att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos björnens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, varken regionalt eller nationellt. Vad Jaktkritikerna har anfört i överklagandet motiverar ingen annan slutsats.

Avseende det Jägarnas Riksförbund anfört om att ett ytterligare uttag på 48 björnar inom länet inte skulle försvåra upprätthållanden av en gynnsam bevarande status gör domstolen följande bedömning. Med beaktande av att utgångspunkten för denna bedömning enligt förvaltningsrättens mening är att björnpopulationen i Dalarna ska uppskattas till ca 340-350 björnar skulle ett uttag om sammanlagt 96 björnar medföra risk att björnpopulationen i länet underskrider den fastställda miniminivån. En sådan jakt kan därmed försvåra upprätthållandet av den gynnsamma bevarandestatusen och står således i strid med reglerna i jaktförordningen och art- och habitatdirektivet.

Är jakt lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning?

En annan förutsättning för att licensjakt ska få beslutas enligt 23 c § jaktförordningen är att jakten är lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning.

En tolkning av denna förutsättning i enlighet med artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet innebär enligt HFD att det krävs att jakten sker i begränsad omfattning och avser en begränsad mängd. En förutsättning för att ett jaktuttag ska anses vara i begränsad omfattning och i begränsad mängd är att det inte påverkar det eftersträvade syftet i 16.1 i art- och habitatdirektivet, dvs att uttaget inte försämrar den gynnsamma bevarandestatusen hos arten i

fråga (HFD 2016 ref 89).

Av utredningen i målet har det inte framkommit något som visar att björnstammen är genetiskt sårbar eller att nu beslutad licensjakt om 48 björnar på annat sätt riskerar stammens sammansättning. Förvaltningsrätten finner därför att jakten också är lämplig med hänsyn till björnstammens storlek och sammansättning. Vad jaktkritikerna framfört föranleder inte någon annan bedömning.

Selektiv jakt under strängt kontrollerade förhållanden

Ytterligare en förutsättning för att licensjakt ska få beslutas enligt 23 c § jaktförordningen är att jakten bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade former. Även här saknas definition av vad som avses med selektivitet och strängt kontrollerade former i såväl jaktförordningen som i art- och habitatdirektivet. En tolkning måste därför göras i enlighet med direktivet.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening måste kravet på strängt kontrollerade former innebära att villkoren för jakt är tydliga främst vad gäller de individer eller grupper av individer som får jagas, var detta får ske, under vilka tider och till vilket antal. Dessutom måste det finnas effektiva rutiner som förhindrar jakt i strid med villkoren. Slutligen måste kraven på ansvariga myndigheter att kontrollera jakten ställas högt (HFD 2016 ref 89).

I samma avgörande har Högsta förvaltningsdomstolen uttalat att kravet på selektivitet måste innebära att jakten ska vara inriktad mot vissa individer eller grupper av individer som tillhör en viss art eller undanta vissa individer eller vissa grupper av individer som tillhör arten. Vidare måste detta urval ske mot bakgrund av det eftersträlvade syftet i artikel 16.1 i art och habitatdirektivet, dvs att det inte försämrar den gynnsamma bevarandestatusen hos den aktuella populationen.

Det överklagade beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar samt begränsningar avseende vilka djur som får fällas. Här kan särskilt noteras att det beslutet innehåller begränsningar avseende hur många honor som får skjutas i vissa av områdena. Beslutet innefattar också en rad villkor för björnjakten som i huvudsak motsvarar de villkor som slås fast i Naturvårdsverkets författningssamling 2010:7 om föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn.

Jägarnas Riksförbunds yrkande att jakten ska bedrivas som avlysningsjakt i stället för områdesindelad jakt är inte förenligt med kravet på selektiv jakt under strängt kontrollerade former då den inte medför möjlighet att styra jakten till de områden där den enligt länsstyrelsens bedömning på bästa sätt kan leda till att syftet med jakten uppfylls utan blir beroende av med vilken intensitet jakt kommer att bedrivas i olika områden.

Förvaltningsrätten bedömer mot denna bakgrund att länsstyrelsens beslut om licensjakt uppfyller kraven för såväl selektivitet som jakt under strängt kontrollerade förhållanden. Förvaltningsrätten finner inte skäl att ändra villkoren i det överklagade beslutet. Vad jaktkritikerna anfört föranleder inte någon annan bedömning.

Slutsats

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att länsstyrelsen har visat att samtliga kriterier för licensjakt efter högst 48 björnar i Dalarnas län är uppfyllda. Förvaltningsrätten bedömer vidare att den beslutade licensjakten är proportionerlig i förhållande till de behov som motiverat de beslutade undantagen. Överklagandena ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Överklagandet ska ges in till Förvaltningsrätten i Luleå men vara ställt till Kammarrätten i Sundsvall. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

rådman

I avgörandet har även nämndemännen , och deltagit.

Bil 1.

Licensjakt efter björn i Dalarnas län 2019

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar om licensjakt efter högst 48 björnar i Dalarnas län 2019. Björnjakten får bedrivas inom fyra olika områden, tilldelningen i respektive delområde redovisas i tabell 1.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn (NFS 2014:3) att även tillåta jakt på björn vid anmäld åtel.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 15 a § andra stycket jaktförordning (1987:905) att under licensjakten 2019 tillåta användning av halvautomatiska vapen med magasinkapacitet som överstiger två patroner.

Länsstyrelsen beslutar vidare att nedan angivna villkor ska gälla för beslutet. Jakt som inte följer dessa villkor sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott finns i 43 och 44 §§ samma lag.

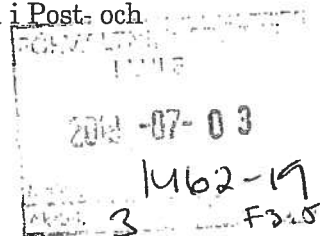
Länsstyrelsen beslutar med stöd av 59 § jaktförordningen (1987:905) att detta beslut ska gälla utan hinder av att beslutet överklagas. Hur beslutet kan överklagas framgår av bilaga 1.

Länsstyrelsen beslutar att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelsedelgivning. Beslutet fattas med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932). Meddelande om beslutets huvudsakliga innehåll samt om var och när det hålls tillgängligt införs inom tio dagar efter beslutsdatum i Post- och Inrikes Tidningar.

Villkor

Björnar som fälls enligt andra beslut

Om björnar fälls med stöd av andra beslut, eller om björnar förolyckas av andra orsaker under den tid då licensjakt är tillåten, ska inte dessa avräknas licenstilldelningen. Björnar som dött av andra orsaker och som inte omfattas av detta beslut tillfaller staten.

Jakttid

Jakten får, med stöd av 3 § NFS 2010:7 bedrivas från och med den 21 augusti 2019 till dess att jakten avlyses i respektive område, dock längst till och med den 15 oktober 2019. Björn får endast jagas under tiden fr.o.m. en timme före solens uppgång till två timmar före solens nedgång.

Hur många djur får fällas och var får de fällas?

Högst 48 björnar får fällas i Dalarnas län, fördelat mellan områdena enligt tabell 1. I delområde 1 måste minst tre (3) av de tilldelade nio (9) fällas inom område 1a. I delområde 3 får högst tre (3) björnar utgöras av honor som väger över 80 kg i levandevikt medan det i område 4 maximalt får fällas en (1) hona med en levandevikt över 80 kg.

Tabell 1 Högsta beslutade antal björnar, samt högsta beslutade antal björnhonor över 80 kg levandevikt (honkvot), som får fällas i respektive delområde under licensjakten på björn i Dalarnas län 2019.

Område	Tilldelning	Honkvot	Varav inom område 1a
1	9		Minst 3
2	29		
3	8	3	
4	2	1	

Vilka djur får fällas?

Samtliga björnar med undantag för björnhona som åtföljs av ungar, samt ungar som följer björnhona (oavsett ungarnas ålder) enligt 4 § NFS 2010:7. Länsstyrelsen rekommenderar att inte fälla årsunge.

Vilka får utföra jakten?

Jakten får utföras av person som har jakträtt på björn inom beslutade delområden som omfattas av detta beslut. Jakt får inte bedrivas utan att en ansvarig jaktledare är utsedd vid varje jakttillfälle, se vidare under jaktledarens ansvar.

Jaktmedel m.m.

Hundar

Högst två hundar som ställer eller förföljer en och samma björn får användas samtidigt enligt 5 § NFS 2010:7. Länsstyrelsen rekommenderar att hundarna inte byts ut under jakt efter en och samma björn under en och samma dag.

Åtlar

Licensjakt efter björn med stöd av detta beslut får bedrivas med hjälp av åtel. Hur åteljakt får genomföras regleras i detalj i bilaga 3 till detta beslut.

Upptag av björnsår med hjälp av hund vid en åtel är ej tillåtet. Åtel definieras som "*Material som iordningställts eller placerats i syfte att locka till sig vilt*". Vilt som dött av annan orsak än jakt och ligger kvar på den plats där det fallit är inte att betrakta som åtel.

Åtling får påbörjas tidigast den 15 juli och först efter underrättelse från länsstyrelsen.

Åteln ska anmälas till länsstyrelsen i Dalarna skriftligen, via brev (Länsstyrelsen Dalarna, 791 84 Falun) eller via e-post (dalarna@lansstyrelsen.se). Länsstyrelsen ber eventuella sökande att ta handläggningstider i beaktande.

Anmälan görs på blankett "Ansökan, åteljakt på björn i Dalarna 2019".

Anmälan ska innehålla:

1. Namn, adress och telefonnummer av åtelansvarig;
2. Uppgift om i vilken kommun som åteln ska anläggas;
3. Åtelplatsens exakta koordinater (RT 90 eller Sweref 99);
4. Information om när åtling ska påbörjas vid platsen.

Senast 15 november 2019 ska åteljakt rapporteras till Länsstyrelsen på blankett "Dokumentation av åteljakt på björn 2019".

Ansöknings och återrapporteringsblankett finns på Länsstyrelsens hemsida: <https://www.lansstyrelsen.se/dalarna/privat/jakt-och-fiske/jakt-och-viltvard/stora-rovdjur>

I Statens jordbruksverks föreskrifter SJVFS 2014:43 finns bestämmelser som är relevanta bl.a. för användning av delar och produkter från djur vid åtling.

Vapen

11 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) ska följas vad gäller regler avseende godkända kulgevär.

Magasinkapaciteten för halvautomatiska vapen får med stöd av detta beslut vara upp till fem patroner under licensjakt efter björn 2019.

Björnjägarens ansvar

Den som jagar björn ska hålla sig informerad om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där björnjakt bedrivs. Observera att den som av oaktsamhet inte hållit sig informerad kan komma att dömas till ansvar för jaktbrott eller grovt jaktbrott.

Jaktledarens ansvar

I Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2014:3) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn specificeras jaktledarens ansvarsområden gällande björnjakten enligt nedan:

Jakt får inte bedrivas utan att en ansvarig jaktledare är utsedd vid varje jakttillfälle.

Jaktledaren ska före jaktens början informera samtliga jaktdeltagare om villkoren för jakten, kommunikationsbestämmelser, otillåtna skjutriktningar, gränsförhållanden samt om övriga regler som kan behövas för jaktens genomförande.

Jaktledaren ska vidare informera om skyldigheten att inneha vapenlicens och giltigt statligt jaktkort.

Jaktledaren ska informera skytten om dennes ansvar att rapportera fälld björn till länsstyrelsen. Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle hålla sig informerad om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där licensjakt bedrivs.

Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad i att spåra skadat vilt ska kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen (§17 jaktförordning 1987:905). Ansvarig jaktledare svarar för att kommunikationsvägarna under jakten säkerställer att villkoren för jakten följs.

Jaktledaren ska informera varje jaktdeltagare om att han/hon bör vara ansvarsförsäkrad, bör bära röda band eller motsvarande kännetecken under jakten samt att han/hon årligen före jakten bör ha förvissat sig om att vapnet är inskjutet och att han/hon har tillräcklig skjutskicklighet för att bedriva jakt efter björn.

Jaktledaren ska informera varje jaktdeltagare om riskerna med skadskjutning av björn, uppmana jaktdeltagarna att endast skjuta med stöd och att endast skjuta rena sidoskott mot stillastående björnar.

Information om aktuell tilldelning samt anmälan om fälld eller påskjuten björn

För information om *återstående tilldelning* samt *anmälan om fälld eller påskjuten björn*, ring: 010-225 04 70

För att underlätta och effektivisera information om aktuell tilldelning och/eller avlysning under jakten, rekommenderas samtliga jakttagare att utnyttja Länsstyrelsens SMS-tjänst.

Registrering till SMS-tjänsten görs enligt följande:

Skicka SMS till telefonnummer: +46 (0)76 944 76 27

Ange följande meddelande:

Spara(mellanslag)Förnamn(mellanslag)Efternamn(mellanslag)Björnjakt2019

Ange ditt namn vid Förnamn och Efternamn, exempel:

Spara Kalle Svensson Björnjakt2019

Observera att även om SMS-tjänsten används är jaktledaren skyldig att minst en gång i timmen avlyssna Länsstyrelsens telefonsvarare för information om återstående tilldelning.

Anmälan till länsstyrelsen om fälld eller påskjuten björn ska ske till telefon 010-225 04 70, *snarast och senast två timmar efter att björnen fällt eller påskjutits.*

Påskjutning definieras enligt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för Länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn (NFS 2010:7, NFS 2014:3) som följer: *"Skott har avlossats mot en björn med avsikt att fälla denna men det har inte konstaterats att björnen har träffats av kulan"*.

Vid anmälan om fälld eller påskjuten björn ska följande anges:

1. Namn, adress och telefonnummer till **skytten**;
2. Namn, adress och telefonnummer till **ansvarig jaktledare**;
3. När björnen fällt (datum och klockslag);
4. Var björnen fällt (jaktområde enligt detta beslut samt koordinater eller plats som går att återfinna på karta 1:100 000);
5. Vilket kön djuret har om det är möjligt att fastställa.

I samband med anmälan om fällt djur informerar Länsstyrelsen om hur det ska förfaras med det fällda djuret. Länsstyrelsens besiktningsman kontaktar skytten angående tidpunkt och plats för besiktningen i det fall björnen inte ska fraktas till en besiktningsstation.

Avräkning

Påskjuten björn ska avräknas såvida inte kulan från det avlossade skottet anträffas på en plats som utesluter att björnen skadats eller det på annat sätt vid fältkontroll kan fastställas att björnen inte skadats.

Platsundersökning och eftersök av påskjuten björn

Den som påskjutit björn ska tillsammans med jaktledaren ansvara för att platsundersökning genomförs för att undersöka om björnen är skadad eller inte.

Den som påskjutit björn ska tillsammans med jaktledaren ansvara för att eftersök genomförs om inte platsundersökningen eller andra omständigheter visat på att björnen är oskadad. Eftersök ska genomföras tills dess:

- a) djuret påträffats dött,
- b) djuret påträffats skadat och avlivats,
- c) det konstateras att djuret inte kan anträffas, eller att
- d) kulan från det avlossade skottet anträffas på en plats som utesluter att björnen skadats.

Jaktledaren ska till länsstyrelsens besiktningsman redovisa hur platsundersökning eller eftersök genomförts.

Jaktledaren ska uppvisa skottplatsen för länsstyrelsens besiktningsman och tillsammans med besiktningsmannen och den som påskjutit björnen genomföra en fältkontroll och följa upp vad som skett efter skott. Jaktledaren ska tillsammans med besiktningsmannen dokumentera platsundersökning och eftersök på blankett som Naturvårdsverket tillhandahåller (blankett B3).

Besiktning av fälld björn

Av Länsstyrelsen förordnad besiktningsman ska besikta samtliga fällda djur och skriftligt dokumentera hur platsundersökning och eftersök genomförts då djur påskjutits.

Jaktledaren ska se till att den fällda björnen finns tillgänglig för besiktning. Vidare ska jaktledaren eller skytten fylla i relevanta uppgifter som framgår av blanketten "Registrering av fälld/död björn" (blankett B1).

Skytten ska inom ett dygn från det att djuret fällts uppvisa hela det fällda djuret för länsstyrelsens besiktningsman. Om besiktningsmannen så begär ska skottplats/fallplats omgående uppvisas. GPS loggen från eventuella hundenheter (GPS sändare) bör kunna uppvisas för besiktningsmannen.

Om skytten på besiktningsmannens begäran inte uppvisar skottplats/fallplats eller om denna inte kan återfinnas eller om skytten vägrar att visa björnkroppen, tillfaller björnen staten. Om björnen inte återfinns förverkas värdet av densamma.

Besiktningsmannen fyller tillsammans med skytten i de blanketter för licensjakt efter björn som Naturvårdsverket tillhandahåller.

Vid besiktning ska skytt och jaktledare kunna uppvisa statligt jaktkort, ID-handling samt vapenlicens. Polis kan komma att vara på plats vid besiktningsstationerna.

Samtliga inre organ och könsdelar ska följa med björnen till besiktningen. För att underlätta besiktningspersonalens arbete rekommenderas att skytten sätter in en pinne i munnen på björnen för att hålla den öppen innan likstelheten inträder.

Besiktning kommer att ske på plats som meddelas av länsstyrelsen. Länsstyrelsen gör i år ett försök med fasta besiktningsstationer under början av björnjakten, men en del björnar kommer fortsatt besiktas i fält. Skytten och jaktledaren kan, i samband med anmälan om fälld björn, anvisas till en besiktningsstation (se nedan). Skytten och/eller jaktledaren kan inte själva välja var besiktningen ska ske.

Besiktningsstationer:

Karelius chark, Skålmo 20, 780 64 Lima

Boda-Bingsjö VVO:s slakteri i Lenåsen

Besiktningsstationerna är öppna fr.o.m kl. 06:00

Hantering av fälld björn

Från alla fällda björnar ska besiktningsmannen ta följande prover som tillfaller staten; 1. Första premolaren (liten kindtand), 2. könsdelar, 3. hårprov, 4. hudprov, 5. muskelprov, samt 6. i förekommande fall den största spenen från björnhona.

Proverna används i följande syfte;

- *Kindtand* används till åldersbestämning;
- *Könsdelar* används till studier om könsmognad och reproduktionshistoria;
- *Hårprov* används för födovalsanalys;
- *Hudprov* används som reservprov bl.a. för genetiska analyser;

- *Muskelprov* används för genetiska analyser;
- *Spene* används för att bestämma om hona varit digivande vid jakten.

Utöver detta ska även magsäckens och tarmarnas innehåll dokumenteras som en del i forskning om födoval och parasitologiska undersökningar vid SVA. Extra prover i form av ytterligare en premolar samt hårprov från manken ska även tas detta år och användas som en del i björnforskningen.

Om skytten på besiktningsmannens begäran inte lämnar ifrån sig alla proverna, tillfaller hela björnen eller värdet av densamma staten.

Sändare eller annan teknisk utrustning som finns på björnar märkta i björnprojektet tillhör björnprojektet och ska tillvaratas av besiktningsmannen.

Märkning av delar av skjutna björnar

Björnskinnet ska märkas med microchip direkt vid besiktning och märkningen utförs av Länsstyrelsens besiktningsman. Skinnets ägare ansvarar för att märkningen åtföljer skinnet även efter beredning. Björnkraniets ägare ansvarar för att kraniet märks med microchip inom sex månader efter att björnen fällts. För detta används bifogad blankett "Besiktning, provtagning och märkning av fälld/död björn" (blankett B2). Delar av björn som inte märkts enligt bestämmelserna tillfaller staten.

Jakträttshavarens rätt till delar av björnen

Under förutsättning att ovan nämnda uppgifter rapporterats, att samtliga prover insamlats samt att jakten i övrigt har skett i överensstämmelse med jaktlagstiftning och med villkoren i detta beslut, tillfaller övriga delar av björnen jakträttshavaren. Jakträttshavaren får överlåta en fälld björn till annan.

Avlysning

Länsstyrelsen avlyser jakten då det totala antalet björnar fällts eller påskjutits, eller om jakttiden löpt ut. I de fall honkvoterna fylls i område tre och fyra avlyses jakten omgående för respektive område. Länsstyrelsen informerar om avlysningen via telefonsvararen, pressmeddelande, SMS samt på hemsidan.

Rekommendationer

Björnpasset

Länsstyrelsen rekommenderar att den som ämnar jaga björn inför björnjakten avlägger skytteprovet Björnpasset eller motsvarande.

Skjutavstånd

Länsstyrelsen rekommenderar att skott endast lossas mot stillastående björn och att skjutavståndet inte överstiger 80 meter, samt att skytten använder stöd.

Hundanvändning

Länsstyrelsen rekommenderar att hundar inte byts under jakt på en och samma björn under en och samma dag. Länsstyrelsen vill påminna om 27 § jaktlagen som säger att jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande. Hänsyn ska också tas till jakthundens välbefinnande enligt 5 § djurskyddslagen som säger att djur inte får överansträngas.

GPS loggen från eventuella hundenheter (GPS sändare) bör kunna uppvisas för besiktningsmannen. Informationen är viktig för att lokalisera björnungar om lakterande hona fällts eller vid uppföljning av eventuell skadskjutning.

Upplysning

Länsstyrelsen erinrar om bestämmelserna i 27 § jaktlagen avseende grundreglerna för jaktens bedrivande och om vad som sägs i 31 § samma lag om användning av motordrivna forskaffningsmedel.

Länsstyrelsen erinrar även om jaktförordningens föreskrifter om jaktmedel (10 § JF 1987:905) samt om att Naturvårdsverkets föreskrifter avseende godkända kulgevär ska följas.

Vid användning av automatiska kameror, t.ex. i samband med åteljakt på björn, behöver tillämpliga bestämmelser i dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) kring insamling (här genom fotografering) och hantering av personuppgifter beaktas. Vidare ska även tillämplig lagstiftning i nya kameraövervakningslagen, som trätt i kraft 1 augusti 2018, beaktas.

Ytterligare information finns på Datainspektionens hemsida www.datainspektionen.se

Försäljning av kött, skinn m.m.

Kommersiella aktiviteter som annonsering, köp, byte, försäljning av björnskin, björnkött eller andra delar av björn samt kommersiell förevisning av björn är

förbjuden enligt artikel 8.1 i rådets förordning (EG) 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem.

För björnar skjutna i enlighet med detta beslut kan Jordbruksverkets CITES-intyg om undantag från förbudet inhämtas från av Länsstyrelsen utsedd besiktningsman. Björnens ägare kan då sälja hela eller delar av björnen vid ett tillfälle och till en mottagare. För ytterligare försäljning av delar av björnen krävs nytt/nya CITES-intyg. Om den nye ägaren vill sälja delarna vidare, krävs nytt CITES-intyg från Jordbruksverket. CITES-intyget gäller för handel inom EU. För export av björn eller produkter av björn till länder utanför EU krävs ett särskilt exporttillstånd från Jordbruksverket. Ytterligare information finns på Jordbruksverkets hemsida www.jordbruksverket.se.

Slakt- och köttantering

Gällande slakt- och köttantering hänvisas till Livsmedelsverket (tel. 018-17 55 00) och till deras hemsida (produktion, handel och kontroll/jakt) där det finns information om köttantering, viltslakterier m.m.

Hantering av personuppgifter

När åtlar för björnjakt anmäls, när fällda eller påskjutna björnar rapporteras in och när fällda djur besiktigas samlar Länsstyrelsen in personuppgifter. Information om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bakgrund

I svensk jaktlagstiftning framgår att allt vilt är fredat. All tillåten jakt är således undantag från denna grundregel. Eventuella problem och skador som förorsakas av jaktbart vilt ska i första hand regleras genom jakt. I propositionen *En ny rovdjursförvaltning* (prop. 2008/09:210) skriver regeringen att jakt kan hålla rovdjursstammar på en nivå som inte leder till oacceptabla förhållanden mellan människa och rovdjur. En välreglerad jakt kan vara ett sätt att minska rovdjurs påverkan på bytesdjur, att bibehålla deras skygghet för människor, att stärka lokalbefolkningens delaktighet i rovdjursförvaltningen och att öka acceptansen för rovdjur.

Regeringen menar vidare att björnstammen har gynnsam bevarandestatus och att den normala jaktformen därför bör vara licensjakt.

I propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* (prop. 2012/13:191) bedömer regeringen att samtliga rovdjursarter i Sverige har uppnått gynnsam bevarandestatus och

Naturvårdsverkets möjlighet till delegering av rätten att besluta om licensjakt till länsstyrelserna bör utökas. Regeringen menar att det är viktigt att det i län där miniminivån för en rovdjursart överskrids ges utrymme för en adaptiv ekosystembaserad förvaltning av denna art, så att hänsyn kan tas till bland annat vikande populationer av bytesdjur och socioekonomiska faktorer.

I den nationella förvaltningsplanen för björn bedömer Naturvårdsverket att licensjakt är en effektiv, kontrollerbar och hållbar del av en aktiv björnförvaltning om den sker i begränsad omfattning. Licensjakt kan tillsammans med andra åtgärder såsom bidrag och ersättningar för skador samt samråd och information, bidra till att minska konflikter mellan människa och björn. När inventeringar visar att stammen ligger över det nationella referensvärdet kan licensjakt utgöra en av flera åtgärder i förvaltningen för att minska risken för socioekonomiska konsekvenser.

Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) har på EU-kommissionens uppdrag tagit fram riktlinjer för förvaltning av rovdjur på populationsnivå. Riktlinjerna antogs av kommissionen 2008 och de kan enligt kommissionens bedömning ligga till grund för inriktningen av rovdjursförvaltningen inom EU. I riktlinjerna anges bland annat följande:

"From a conservation point of view there is no principle reason why large carnivore populations cannot tolerate some levels of lethal control or be managed under the same type of harvest system as wild ungulates or game birds, provided that the harvest is well managed. Proper management in this case requires effective monitoring of the population size, the setting of appropriate quotas and hunting seasons, and careful enforcement of these regulations".

Björnpopulationen i Sverige

Naturvårdsverket angav i en skrivelse till Europeiska unionen år 2019 att referensvärdet för björnens populationsstorlek i Sverige är 1 400 individer, vilket är den nedre gränsen för att björnstammen ska anses ha gynnsam bevarandestatus. Naturvårdsverket fastställde den 30 oktober 2014 de regionala och länsvisa miniminivåerna för björn (dnr. NV-00552-14). Den nationella miniminivån är 140 föryngringar, den regionala miniminivån inom mellersta förvaltningsområdet (MFO) är 50 föryngringar och miniminivån för Dalarnas län är 25 föryngringar. En föryngring motsvarar 10 individer.

Även om den svenska björnstammen bedöms ha minskat från cirka 3 300 till cirka 2 900 björnar, vid senaste populationsberäkning 2018, är populationen relativt stor och ligger över miniminivån för gynnsambevarandestatus (GYBS). På grund av populationsminskningens takt nationellt har arten, år 2015, tagits upp i

den svenska rödlistan och björnen har av Artdatabanken bedömts som nära hotad.

Licensjakt efter björn bedrivs i alla län med fast förekomst av arten. Syftet är i samtliga län att nå de långsiktiga förvaltningsmål som är satta och som bland annat syftar till att bibehålla en gynnsam bevarandestatus för arten. Licensjaksbesluten tar i sin tilldelning även hänsyn till de skyddsjakter på björn som genomförs.

Björnpopulationen i mellersta rovdjursförvaltningsområdet och Dalarna

Antalet björnar i MFO uppskattas efter spillningsinventeringen som genomfördes 2017 till cirka 841 stycken med ett 95-procentigt konfidensintervall på 775-945 björnar. Enligt inventeringen beräknas populationen i Dalarna 2017 till 453 björnar med ett 95 % konfidensintervall 336–772. Av dessa delas dock ett antal med intilliggande län vilket innebär att Dalarna totalt sett förvaltar ett lägre antal björnar inom länet. I dessa beräkning ingår även de björnar som sköts under licensjakten 2017 och 2018. Hittills i år har två (2) björnar avlivats enligt 28 § i jaktlagen och ingen har fällts under skyddsjakt i Dalarnas län.

Länsstyrelsens motivering

Syfte med licensjakten

Förvaltning av rovdjur kräver en helhetsbild av länets totala rovdjurstryck och de problem som eventuellt medföljer. Dalarnas län påverkas av alla stora rovdjur och har som målsättning att bevara dessa samtidigt som hänsyn visas till rennäringen, tamdjurshållningen, bevarandet av fåbodar som kulturarv, biodlingen och älgjakten. När det gäller björn så arbetar länsstyrelsen för att bibehålla allmänhetens acceptans för arten bland annat genom att minska dess socioekonomiska och psykosociala påverkan. Licensjakten är en del av detta arbete.

Det finns en rad olika åtgärder som kan tillämpas för att minska problem som kan uppstå med stora rovdjur. Beroende på problembild samt de tidsmässiga och rumsliga förutsättningarna är olika åtgärder lämpliga vid olika tillfällen. På en småskalig nivå är skyddsjakt, stängsel, skrämnel, flytt av tamdjur och ökad bevakning vanliga åtgärder som tillämpas. På en storskalig nivå är licensjakten den lämpligaste åtgärden vilket då sker parallellt med de ovan nämnda åtgärderna.

Nedanstående punkter redogör för licensjaktens huvudsakliga syften.

Förebygga allvarlig skada

Toleransnivåer

Länsstyrelsen arbetar för att uppnå den av regeringen beslutade toleransnivån för renskötseln. Toleransnivån, det vill säga, hur stora skadeförluster samebyn ska behöva acceptera får inte överstiga 10 % av det faktiska antalet renar.

På nationell nivå har björnens predation på ren uppskattats totalt till mellan 3 500 och 7 500 dödade renar per år. Enligt en undersökning som har genomförts i två skogssamebyar i Norrbotten dödar varje björn som befinner sig i renarnas kalvningsland i genomsnitt 11 renkalvar per år.

Inom ramen för toleransnivåarbetet har hittills förlusterna i länets sameby beräknats ligga mellan 7 och 18 %. Anledningen till intervallet är att den beräkningsmodell som finns idag inte tar hänsyn till de förutsättningar som finns på samebynivå.

Viltskadecenter har på uppdrag av regeringen undersökt områdesriktad jakt på björn som åtgärd för att minska björnars predation på ren. Rörelsemönstret hos de sändarförsedda björnarna i studien visar att de björnar som är i kalvningsområdet under våren, med få undantag, återfinns där under hösten och den period då björnjakten sker. Studien visar att en reducerad björntäthet tycks vara den viktigaste faktorn bakom den ökande överlevnaden hos renkalvar (Rapport från viltskadecenter 2017–7).

Mot bakgrund av denna studie har Länsstyrelsen inför licensjakten 2019 avsatt ett delområde inom område 1 (område 1a) för att rikta en del av avskjutningen mot kalvningslandet. Länsstyrelsen bedömer sammantaget att licensjakt är ett viktigt verktyg för att uppnå samebyns toleransnivå.

Tamdjurshållning och gröda

Björn orsakar årligen skador på tamdjur och gröda. Länets målsättning är att rovdjursskador på fribetande tamboskap, bikupor och hundar inte ska öka, inte påtagligt försvåra förutsättningarna för fäboddrift med fritt betande djur samt att rovdjursskador på gröda inte ska vara så allvarliga att det påverkar enskilda lantbrukares grödoyal. Skador orsakade av björn i länet fortsätter att hålla sig på en låg nivå. Länsstyrelsen anser att en väl fungerande licensjakt som har sänkt tätheten av björn har bidragit till detta. En minskad täthet kan sannolikt ge mindre risk för incidenter då det finns färre björnindivider som kan orsaka skada.

Älgförvaltning

Sammantaget utgör predationen på älg av stora rovdjur en påtaglig påverkan på länets landsbygdsekonomi genom jägarnas minskade möjlighet att beskatta älgstammen och markägarnas minskade inkomster av arrenden och fällavgifter. Länsstyrelsen anser att en noggrant reglerad jakt på björn minskar rovdjurens socioekonomiska påverkan på landsbygdsekonomin på ett högst påtagligt vis.

Minska det totala rovdjurstrycket

De biologiska förutsättningarna för etablering och förekomst av stora rovdjur inom Dalarna är mycket goda. Detta exemplifieras av att Dalarnas län är ett av de få län som har reproducerande stammar av alla de stora rovdjuren inklusive häckande par av kungsörn. Dalarna har, förutom en stor andel hägnade tamdjur, en väl utvecklad fäbodkultur och en aktiv rennäring. Detta får till följd att de biologiska förutsättningarna för storleken på rovdjursstammarna inte enbart bestämmer storleken på dessa, utan förhållandet till berörda människors och näringars acceptans spelar också stor roll. Länsstyrelsen anser att licensjakt efter björn bidrar till att minska det totala rovdjurstrycket i länet och därmed främjar möjligheterna till samexistens mellan människor och rovdjur.

Uppnå länets förvaltningsmål

Viltförvaltningsdelegationen i Dalarnas län godkände den 26 november 2014 den regionala förvaltningsplanen för stora rovdjur (Förvaltningsplan för stora rovdjur i Dalarna, rapport 2015-02) som Länsstyrelsen tagit fram i enlighet med regeringens beslut (förordning 2009:1263). I den anges att det långsiktiga målet är att närma sig länets förvaltningsnivå (250–290 björnar) utan att hamna under miniminivån för länet (250 björnar). Länsstyrelsen bedömer att de senaste årens licensjakter strävat efter att nå dessa mål och att det inte finns risk för att miniminivån understigs genom licensjakt på ett mindre antal björnar.

Viltförvaltningsdelegationen beslutade 17 maj 2019 att årets björnjakt fortsatt ska syfta till att närma sig förvaltningsmålet i länet på 250–290 individer.

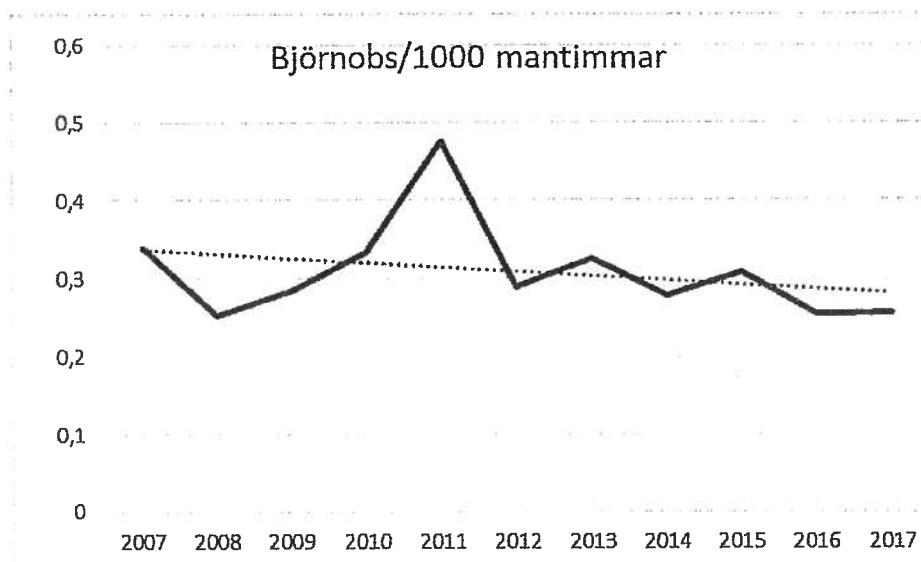
Licensjakten på björn syftar till att med en bibehållen stabil och strikt kontrollerad populationsutveckling underlätta spridningen av björnstammen söderut i länet och landet. För att uppnå detta kommer jakten framförallt att bedrivs mot hanbjörnar. Då det är mycket svårt att könsbestämma björnar under jakt har det beslutats om en honkvotering, vilket innebär att det finns en gräns för antalet reproduktiva honor som får fällas i två av de fyra delområdena. Med honor i reproduktiv ålder avses honor vägande över 80 kg. Honkvoten är en garant för att inte uttaget av björn blir för stor i de delar av länet där tätheten av björn ska tillåtas öka för att gynna spridningen av arten. Länsstyrelsen bedömer

att licensjakten på björn bidrar till att uppnå målet om en strikt kontrollerad minskning av björnstammen i Dalarnas län.

Avskjutningens storlek har baserats på förvaltningsplanen och tar hänsyn till populationsstorlek, björnstammens sammansättning och björnarnas fördelning i länet. För att underlätta spridningen av björnstammen väster- och söderut har de delar av länet där björnstammen är som tätast tilldelats en högre avskjutning, medan den är mindre omfattande i spridningsområdena. Enligt Länsstyrelsens bedömning försvårar inte detta beslut upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för björnen i dess naturliga utbredningsområde.

Lämplig jakt med hänsyn till nuvarande björnstam

När tilldelningen beräknas utgår länsstyrelsen från inventeringsresultatet från spillningsinventeringen 2017, dvs. cirka 453 björnar för länet, hänsyn tas också till att denna siffra innefattar björnar som dött under licensjakten 2017 samt björnar som delas med omkringliggande län. Utöver det beaktas björnobsen som visat en nedåtgående trend i länet åtminstone sedan 2011 (figur 1), vilket stämmer väl överens med länets förvaltningsmål att sänka stammen. Tillsammans med den beräknade tillväxttakten, den totala dödligheten från tidigare års licensjakt, skydds jakt, björnar som avlivats, dödats av trafik eller på annat sätt dött, beräknas årets tilldelning. Länsstyrelsen tar även hänsyn till könsfördelningen hos björnstammen och då särskilt andelen honor som dött av jakt eller andra orsaker. Reproducerande honor i södra delen av länet är en förutsättning för spridning söderut i landet.

Figur 1. Antalet björnobservationer/1000 mantimmar i Dalarnas län mellan åren 2007-2017. Den streckade linjen visar trenden.

Utifrån detta beräknar Länsstyrelsen att det i Dalarnas län sannolikt finns cirka 340–350 björnar inför årets jakt.

Rovdjursstammarna ska förvaltas så att jakt på rovdjur är möjlig utan att den undre gränsen för förvaltningsmålet gällande populationsstorlekar underskrids.

Med stöd av denna beräkning bedömer Länsstyrelsen att ett uttag av 48 björnar är motiverat för att populationen ska minska mot förvaltningsmålet på 250-290 björnar.

I den nationella förvaltningsplanen för björn bedömer naturvårdsverket att licensjakt är en effektiv, kontrollerbar och hållbar del av en aktiv björnförvaltning. Licensjakt kan tillsammans med andra åtgärder såsom bidrag, ersättningar för skador samt samråd och information, bidra till att minska konflikterna mellan människa och björn. När inventeringar visar att björnstammen ligger långt över det nationella referensvärdet kan licensjakt utgöra en av flera åtgärder i förvaltningen för att minska risken för socioekonomiska konsekvenser. Då björnen har gynnsam bevarandestatus är licensjakten en del av den nationella förvaltningen. Länsstyrelsen bedömer att det inte finns någon risk för att björnstammen skulle understiga gynnsam bevarandestatus om jakten genomförs.

Annan lämplig lösning

Alternativa metoder till jakt övervägs vid varje beslut om skydds- eller licensjakt efter rovdjur som tas av myndigheterna. Det finns sammanställningar av dessa (Attityder till rovdjur och rovdjursförvaltning. – Rapport 2014:1 Umeå universitet och SLU) och även genomförda tester av olika metoder (Redovisning av ett regeringsuppdrag. – Naturvårdsverkets rapport 6555). I vissa lägen kan alternativa metoder till jakt vara en lämplig lösning, men detta gäller i de fall där problembilden är konkret och väl avgränsad i tid och rum. När det gäller renskötseln kan samling av renhjorden, utökad bevakning, utfodring, tillfällig stängsling, flytt av renar till alternativa betesmarker, vara framgångsrika. De flesta metoderna är mycket kostsamma och det är vanligtvis svårt för samebyn att hitta finansiering för sådana åtgärder. En alltför stor påverkan på renarnas naturliga beteende skulle dessutom innebära att rennäringen förlorar sin extensiva och uthålliga karaktär och att renskötselns traditionella arbete påverkas. Länsstyrelsen och samebyarna har i samverkan identifierat och avgränsat problemområden och arbetar gemensamt för att, där det är möjligt, hantera problemen på andra sätt än genom licensjakt.

I länet som helhet är dock licensjakt den enda metod som kan användas för att minska björnstammen till en nivå som motsvarar målsättningarna för arten i länet, vilket i sin tur ska bidra till att uppnå de mål som riksdag och regering satt upp gällande rovdjurens skadepåverkan.

Länsstyrelsen gör bedömningen att licensjakt är nödvändig för att begränsa de skador som orsakas av björn, bibehålla deras skygghet för människor, stärka lokalbefolkningens delaktighet i rovdjursförvaltningen och landsbygdsekonomin samt behålla acceptansen för arten. Hittillsvarande licensjakt på björn har enligt Länsstyrelsens bedömning uppfyllt dessa mål.

Juridiska förutsättningar

Beslutet fattas med stöd av 23 c-d, 24 a och 24 d §§ jaktförordningen (1987:905) samt Naturvårdsverkets beslut om överlämnande av rätt att besluta om skydds- och licensjakt efter björn till länsstyrelserna i det mellersta rovdjursförvaltningsområdet (NV-02617-18). Länsstyrelsen har i sitt beslut tolkat jaktförordningen i enlighet med rådets direktiv, artikel 12 (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, undantagsreglerna beträffande jakt och förvaring av jaktbyte i artikel 16 samma direktiv samt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2015:3) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn.

Överklagande

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 59 § jaktförordningen att detta beslut ska gälla utan hinder av att beslutet överklagas. Hur beslutet kan överklagas framgår av bilaga 1.

Ärendets beredning

Beslut i detta ärende har tagits av chef för enheten för vilt [REDACTED] efter föredragande av vilthandläggare [REDACTED]. I den slutgiltiga handläggningen har även vilthandläggare [REDACTED] deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Hur man överklagar till Förvaltningsrätten
2. Karta och beskrivning över jaktområden under björnjakten 2019.
3. Villkor vid licensjakt på björn med hjälp av åtel

Blanketter för registrering och besiktning av fälld björn samt för påskjuten björn tillhandahålls av Länsstyrelsen, men finns också att hämta på:
<https://www.sva.se/djurhalsa/vilda-djur/stora-rovdjur/dropbox>

Sändlista (via e-post)

Naturvårdsverket,
Statens veterinärmedicinska anstalt

Kopia till (per e-post)

Viltförvaltningsdelegationen i Dalarnas län,
Länsstyrelserna i mellersta och norra förvaltningsområdena
Skandinaviska björnprojektet,
Viltskadecenter,
Jordbruksverket,
Näringsdepartementet,
Miljödepartementet,
Sametinget,
Polismyndigheten i Dalarna,
Jägareförbundet Dalarna,
Jägarnas Riksförbund i Dalarna,

Bilaga 1

Hur man överklagar hos Förvaltningsrätten

Den som vill överklaga ska skriva till Förvaltningsrätten i Luleå. Överklagandet ska dock **skickas eller lämnas till Länsstyrelsen**. Postadressen är Länsstyrelsen, 791 84 FALUN. Besöksadressen är Åsgatan 38 i Falun.

Överklagandet måste ha kommit in till Länsstyrelsen **senast 10 juli 2019**, annars kan överklagandet inte prövas.

Överklagandet ska innehålla

- vilket beslut som överklagas, till exempel genom att ange ärendets diarienummer (dnr),
- varför klaganden anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt,
- hur klaganden vill att beslutet ska ändras.

Klaganden ska även ange

- namn, adress och telefonnummer.

Överklagandet ska vara undertecknat av klaganden. Om ombud anlitas kan i stället ombudet underteckna överklagandet. I så fall ska fullmakt för ombudet sändas med.

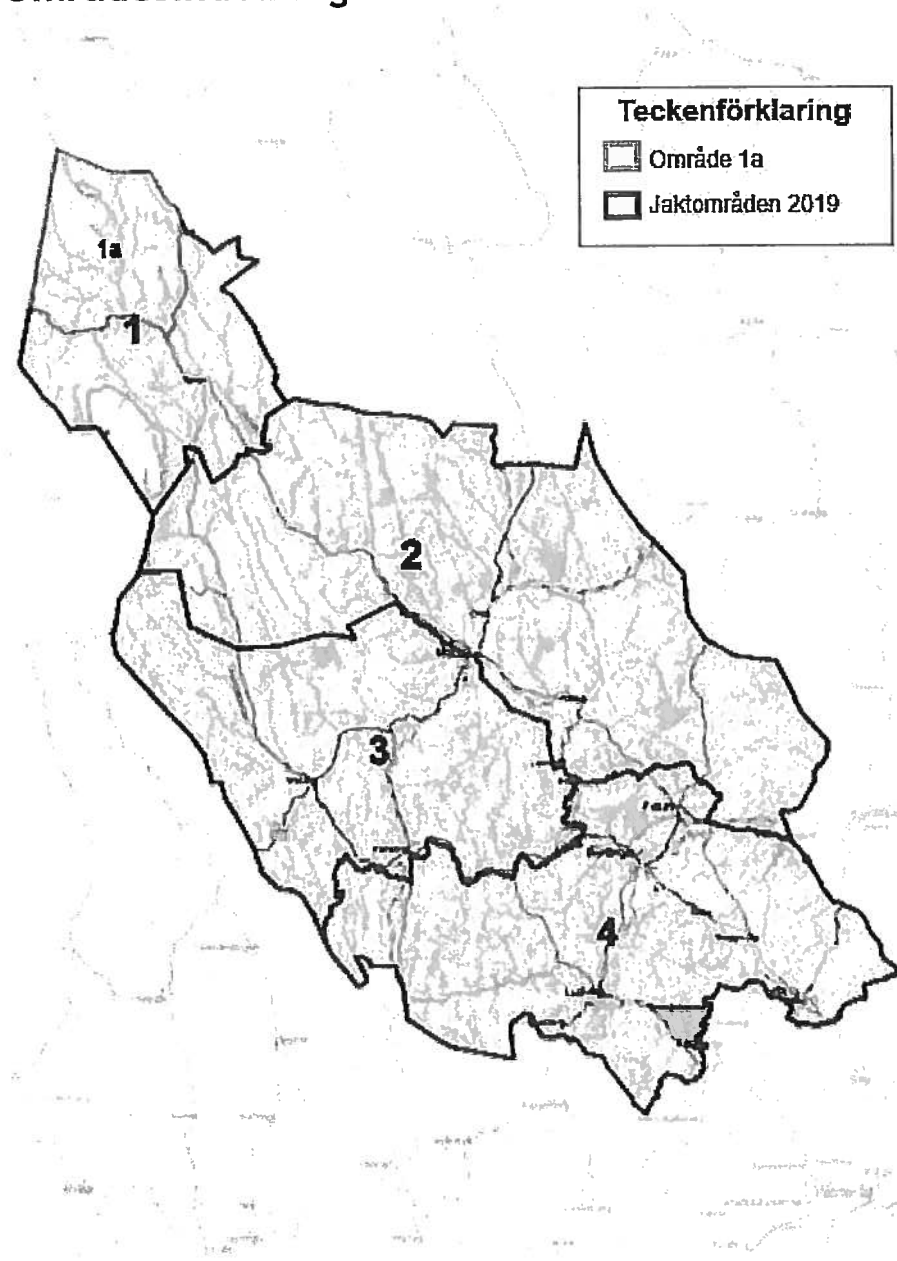
Handlingar eller annat som klaganden anser stöder överklagandet bör sändas med.

Överklagandet prövas av Förvaltningsrätten i Luleå. Om Länsstyrelsen inte ändrar sitt beslut som klaganden begär och överklagandet kommit in i rätt tid kommer det att sändas över till Förvaltningsrätten.

Ytterligare upplysningar kan lämnas av Länsstyrelsen, telefon 010-225 00 00.

Bilaga 2 (1)

Områdesindelning

Bilaga 2 (2)

Områdesbeskrivning

Interaktiv karta finns även på Länsstyrelsens hemsida: <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=c45f776423d948caa269c98e21a11950>

Delområde 1

Antal djur som får fällas: Högst nio (9) björnar varav minst tre (3) inom delområde 1a.

Områdets avgränsning: Området följer avgränsningen för Särna-Idre älgförvaltningsområde

Område 1a: I söder följer området Riksväg 70 och väg 311, i norr följer området länsgränsen.

Delområde 2

Antal djur som får fällas: Högst 29 björnar.

Områdets avgränsning: De delar av Transtrands, Älvdalens, Noppikoskis, Voxnas, Siljansringens, Bingsjös, Bjursås, Söder Voxnans, Gruvbergets och Lumshedens älgförvaltningsområden som ligger innanför länets gränser.

Delområde 3

Antal djur som får fällas: Högst åtta (8) björnar varav högst tre (3) björnhonor över 80 kg levandevikt. När tre (3) honor över 80 kilo fällts avlyses jakten.

Områdets avgränsning: De delar utav Malung Västras, Malung Östras och Siljansnäs älgförvaltningsområden som ligger innanför länets gränser.

Delområde 4

Antal djur som får fällas: Högst två (2) björnar varav högst en (1) björnhona över 80 kg levandevikt. När en hona över 80 kilo fällts avlyses jakten.

Områdets avgränsning: De delar utav Fredriksbergs, Gyllbergens, Norns, Klotens, Gimmens och Gävle-Dalas älgförvaltningsområden som ligger innanför länets gränser.

Bilaga 3

Villkor vid licensjakt för björn med hjälp av åtel

1. Jakt vid åtel får bedrivas under samma jakttid som licensjakt på björn i övrigt genomförs i Dalarnas län.
2. Åtling får påbörjas tidigast 15 juli 2019.
3. Ingen separat jaktkvot fastställs för åteljakt.
4. Jakt efter björn med hjälp av åtel är endast tillåten vid platser som iordningställts i enlighet med villkoren angivna under 8 och 9 nedan.
5. Upptag av björnsår med hjälp av hund vid en åtel är inte tillåtet.
6. Jakt är inte tillåten vid platser som iordningställts i syfte att locka till sig annat vilt än björn och som inte följer villkoren för åteljakten enligt 8 och 9 nedan.
7. En person ska vara ansvarig för varje åtel (åtelansvarig).
8. Åtelansvarig ska innan åtling påbörjas ansöka om åteljakt till länsstyrelsen. Åtling får påbörjas först efter medgivande från länsstyrelsen. För medgivande krävs att alla villkor för åtelplatsen och åtelns beskaffenhet är uppfyllda.
9. Åtelns läge ska uppfylla följande förutsättningar.
 - a. Avståndet till närmaste permanent bebodda hus, fritidshus som har sophämtning, åtel avsedd för viltskådning och till permanent anlagd och skyltad campingplats ska vara minst 2 000 m.
 - b. Åtelansvarig ska kontakta eventuella andra personer som under den aktuella perioden bor inom 2 000 m från åteln och upplysa dessa personer om åtelverksamheten.
 - c. Avståndet till väg eller skogsbilväg ska vara minst 200 m.
 - d. Avståndet till vandringsled ska vara minst 500 m.
 - e. Åteln ska inte vara synlig från väg eller vandringsled.
10. Som åtelmaterial får användas vilt, slaktrester från vilt från samma eller angränsande kommun. En kropp av vilt eller 25 kg från vilt får användas som åtel. Vidare får användas oförädlad vegetabiliskt material eller mindre förädlade vegetabiliska produkter avsedda för utfodring av djur. Rester från tamdjur får inte användas. Till tamdjur räknas även ren. Kött från rovdjur eller otestat kött från vildsvin får inte användas som åtelmaterial

på grund av risk för spridning av parasiter. I och med nya bestämmelser i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2014:43) om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur, får fisk inte längre användas för åtling av björn.

11. Senast tio dagar efter att jakten avslysts i området ska allt åtelmaterial vara bortplockat och åtelplatsen återställd till ett sådant skick att björnar inte förväntas lockas dit.
12. Åteln skall märkas med en skylt som ska sitta väl synligt i eller i direkt anslutning till åteln.
13. Senast 15 november 2019 ska åteljakt rapporteras till Länsstyrelsen på blankett "Dokumentation av åteljakt på björn 2019".
14. Den som inte lämnar in sin rapport inom föreskriven tidsram kan uteslutas ur fortsatt åteljakt inom Dalarnas län.
15. I övrigt gäller för åteljakt efter björn samma villkor som för licensjakt efter björn i Dalarnas län hösten 2019.

Björnstammens storlek i Dalarnas och Gävleborgs län 2017

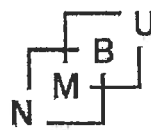
Rapport 2018-2 från det Skandinaviska björnprojektet

Jonas Kindberg och Jon E. Swenson

www.bearproject.info

Skandinaviska
Björnprojektet

Inledning

För att förvaltningen ska kunna ta olika förvaltningsbeslut om en björnstam är det bl a viktigt att veta dess storlek, sammansättning och utbredning samt hur den förändras över tiden. Björnstammen har ökat under lång tid i Sverige samtidigt som björnjakten också har ökat kraftigt under senare år, vilket har lett till en reducerad ökningstakt eller till och med populationsminskning i några län. Det är dock inte bara förvaltningen i det egna länet som påverkar björnstammen utan också det som händer i angränsande län. Det är därför viktigt att med jämna mellanrum göra inventeringar för att se att utvecklingen är i linje med målen som har satts.

Att inventera björn är svårt då de helst håller sig undan från människor, rör sig över stora ytor och ligger i ide på vintern när de andra stora rovdjuren inventeras. I Sverige använder man två olika metoder för att följa björnstammen. Observationer av björn under älgjakten för att dokumentera trender i bestånden har pågått sedan 1998 och är ett tillägg till den så kallade Älgobsen. Dessa trendestimater har visat sig stämma väl överens med de som man får från spillningsinventeringar som man sedan 2001 använt sig av för att med DNA utvinnet från björns spillning, insamlad under hösten (från ca den 21 augusti till slutet av oktober), identifiera olika björnindivider och därefter beräkna det totala antalet björnar i inventeringsområdet. Insamlingen av björns spillningen administreras av länsstyrelserna och Viltskadecenter men sker av frivilliga, i huvudsak jägare, som skickar in prov från hittade spillningar tillsammans med plats och tidpunkt för fyndet, för registrering och senare DNA-analys vid ett laboratorium. Utan den massiva insatsen från frivilliga hade man inte haft möjlighet att inventera de stora områden som idag hyser björnar och kunskapsnivån hade varit betydligt lägre.

Denna rapport omfattar beräkningen av björnstammens storlek i Dalarna- och Gävleborgs län, som har sedan lång tid varit ett kärnområde för reproduktion, hösten 2017 samt angränsande län söderut, dvs det totala antalet björnar i det inventerade området. Vår beräkning av björnstammens storlek är beroende både av insamlingen av spillning och analyserna av DNA ifrån inskickade prover. Det kan finnas felkällor i båda dessa och beräkningen av det totala antalet björnar kompenserar inte för eventuella fel som uppstått i dessa delar.

För DNA-analysen ansvarar Centrum för Genetisk Identifiering vid Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm. Utifrån antalet identifierade individer redovisar vi i denna rapport hur många björnar som vi beräknar att det totalt fanns hösten 2017 i det inventerade området.

Data

Vid inventeringen 2017 samlades det in totalt 3217 spillningsprover. De prover som använts i analysen baseras på 2120 prover från hösten (vecka 33-44) med tillräckligt mängd DNA från björn för att göra en individbestämning. Bland dessa finns totalt 635 olika individer (373

honor och 262 hanar). Den geografiska fördelningen och information om proverna finns på www.rovbase.se.

Antalet identifierade prov per björnindivid blev i genomsnitt 3,39 för inventeringen vilket är högre än vid förra inventeringen, som genomfördes 2012 och där genomsnittet var 2,85. För mer information, se tabell 1.

Tabell 1. Antalet analyserade prov per län och antalet identifierade individer per län som använts i analysen av inventeringen 2017. En och samma individ kan vara identifierad i prover från olika län.

Län	Antal prov	Antal individer
Dalarnas län	751	256
Gävleborgs län	1325	389
Jämtlands län	6	5
Värmlands län	32	13
Västernorrlands län	1	1
Västmanlands län	3	2
Örebro län	2	2

Metoder för beräkning av populationsstorlek

Från DNA-analysen får vi fram hur många olika individer som hittats och identifierats i inventeringen. Då vi endast samlat in och analyserat ett begränsat antal av alla de spillningar som finns i området så är chansen stor att det finns fler björnar än de vi lyckats identifiera. Hur gör man för att skatta hur många av björnarna i området som man har missat? Till detta använder vi en metod som kallas fångst-återfångst. Detta är en standardmetod inom viltbiologin och används i många olika typer av inventeringar. Det vi gör är att försöka skatta sannolikheten för att man skall hitta spillning från en björn som finns i området och också sannolikheten för att man ska hitta den fler gånger. En "fångad" björn i vårt fall innebär att vi har identifierat den i spillningsinventeringen. Vi beräknar sannolikheten för att en björn som finns i det inventerade området inte hittats i spillningsinsamlingen, dvs hur många björnar som har hittats noll gånger, med hjälp av fångsthistoriken från alla fångade björnar. Detta ger totala antalet björnar i området, fångade (kända individer från spillningsinsamlingen) och icke fångade (beräknade från modellen).

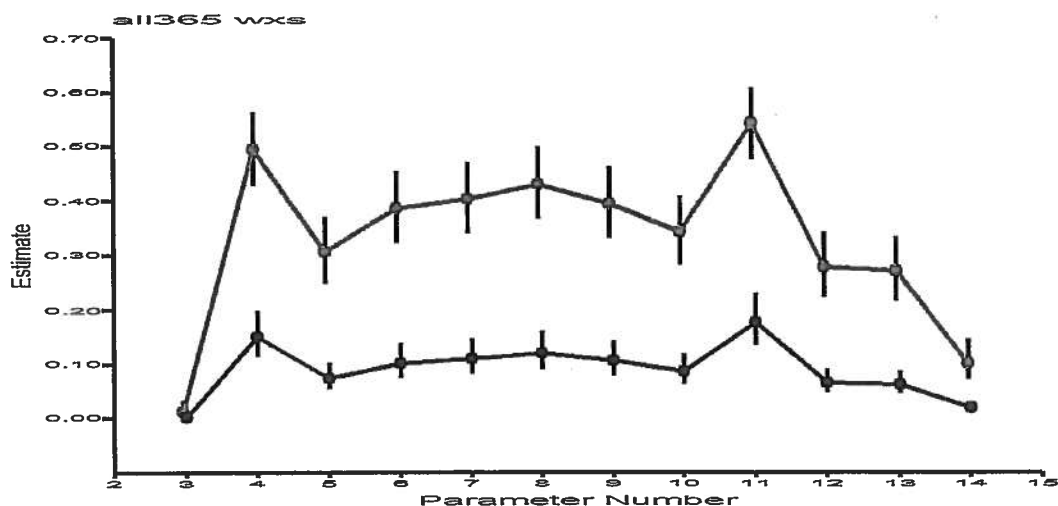
Fångst-återfångst

Det finns olika typer av fångst-återfångst-metoder för beräkning av populationsstorlek där så kallade slutna populationsmodeller är mest användbara. De har ett antal generella antaganden som inte går att påverka och ett antal som går att ta hänsyn till/hantera. En sluten populationsmodell förutsätter att inga individer föds eller dör eller flyttar in eller ut ur

området under inventeringsperioden. Då inventeringen genomförs på hösten så föds inga individer i populationen och rörelser mellan områden är relativt begränsade jämfört med andra perioder under året, eftersom utvandring vanligtvis sker under vår och sommar. En del individer kan dock dö under perioden, särskilt som inventeringen innefattar jaktperioden, men de har ändå hunnit lämna spillning i inventeringsområdet. Resultatet från beräkningen omfattar således alla individer som befunnit sig i området under perioden, även de som skjutits.

Olika typer av modeller

I grundmodellen för fångst-återfångst så är alla individer lika lätta eller svåra att hitta. Det betyder att kön, ålder, om en hona har ungar eller ej, var de befinner sig eller vilken tid under fångstperioden de hittats inte spelar någon roll för om en individ ska hittas eller ej. Fångstperioden vi använder blir densamma som den veckan provet samlades in. Om en individ hittas flera gånger samma vecka räknas det ändå bara som en fångst. I verkligheten är skillnaderna mellan olika björnindivider stora och också var de befinner sig samt när provet samlas in.

Figur 1. Sannolikheten att fånga en individ (y-axel) varierar mellan olika veckor (x-axel, totalt 12 veckor) och mellan olika grupper av lätt- (övre gröna linjen) respektive svår fångade (nedre röda linjen) individer. Sannolikheten är som högst under älgjakten då det är flest människor ute och samlar spillning.

För att hantera dessa avvikelser från grundmodellen finns ett flertal modeller som man kan använda. För slutna populationer finns följande modeller:

- M_0 grundmodellen, alla björnar är lika lätta eller svåra att fånga
- M_t skillnader över tiden (tid)
- M_h skillnad mellan individer (heterogenitet)
- M_b skillnad mellan fångst och återfångst (beteende)

Dessa modeller kan kombineras t ex i M_{th} där modellen tar hänsyn till att det finns skillnader mellan individer och över insamlingsperioden . En variant av M_{th} modellen som har fungerat mycket bra i Sverige kallas M_{th2} . I denna modell delas björnarna in i en av två grupper (sk mixtures), de som är lätta att fånga respektive de svårfångade (se fig 1). Man kör ett urval av olika lämpliga modeller och dessa rankas sedan med Akaike's Information Criterion (AIC). Den modell som rankas högst blir till sist den som kommer att användas. Om flera modeller ligger nära varandra använder vi sk Model averaging, som är en sammanvägning av resultaten från de högst rankade modellerna.

Vi använder en mjukvara för beräkningarna som heter Program MARK och som är fritt tillgängligt för alla (<http://www.phidot.org/software/mark/>).

Resultat

Vi har gjort beräkningarna för inventeringarna 2017 med samma modeller som vi tidigare använt för beräkningar i Sverige. Vi har för alla beräkningar använt den högst rankade modellen då ingen annan modell hamnade i närheten (delta AICc var över 4).

2017 års inventering alla länen tillsammans (alla redovisade prover)

Från 635 identifierade individer beräknades populationen till 841 björnar med ett 95 % konfidensintervall (772- 945) fördelat på 494 honor (454-553) och 347 hanar (318-391).

2017 års inventering Gävleborgs län

Från 389 identifierade individer beräknades populationen till 508 björnar med ett 95 % konfidensintervall (463-580) fördelat på 291 honor (266-331) och 217 hanar (197-249).

2017 års inventering Dalarnas län

Från 256 identifierade individer beräknades populationen till 453 björnar med ett 95 % konfidensintervall (336-772) fördelat på 287 honor (213-467) och 166 hanar (123-274).

Diskussion

Inventeringen har omfattat Dalarna- och Gävleborgs län samt kringliggande län söder om dessa. Även några närliggande prov från Jämtland och Västernorrland finns med i analysen. Tidigare har den totala populationen för Dalarna och Gävleborgs län beräknats genom att man dubblerat antalet honor i populationskattningen. För 2017 års resultat har vi däremot beräknat både antalet honor och antal hanar. Detta har gjorts eftersom den kända dödligheten under åren 2013-2017 är något skev med en högre dödlighet för hanbjörnar i båda länen (ca 55%). Inventeringen har också i högre grad omfattat länen söder om det huvudsakliga inventeringsområdet, där vi förväntar oss en hög andel hanbjörnar i populationen. Provinsamlingen har varit god med 3217 insamlade spillningar och i snitt 3,39 prov per individ.

Totalt 32 olika individer har hittats i två olika län eller, i några fall, även i fler än två län. Flest björnar hittades i Gävleborg och Dalarnas län, men det identifierades också björn i Örebro län (2 hanar), Västmanlands län (2 hanar), Värmlands län (11 hanar och 2 honor), Jämtlands län (1 hane och 4 honor) samt en hane i Västernorrlands län.

Summan av de beräknade resultaten för Dalarna och Gävleborgs län (totalt 961 individer) är 120 individer fler än när vi räknar på hela området (841 individer). Björnarna rör sig mellan olika län och en stor del av björnproverna har återfunnits i områden nära gränsen till andra län. Summering av flera beräkningar innebär att individer kan räknas med i resultaten för olika områden. *Man bör använda skattningen för hela området som ett mått på det totala antalet björnar, vilket innebär att den egna björnpopulationen i ett län är lägre än den enskilda beräkningen för länet.*

Mer information om metoden och tidigare beräkningar i Sverige finns i artikeln [Estimating population size and trends of the Swedish brown bear Ursus arctos population, Wildlife Biology 2011](#) och om jaktens effekter på björnpopulationen i [Regulated hunting re-shapes the life history of brown bears, Nature Ecology and Evolution](#). På Skandinaviska Björnprojektets hemsida (www.bearproject.info) finns fler artiklar och rapporter.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.